Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1. - Prezzo Lit. 0.30

Slovenski dom

Štev. 134 — V Ljubljani, sobota, 14. junija 1941-XIX — Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

373. vojno poročilo:

Uspešne letalske bitke nad Malto in novi napadi na Tobruk

Rim, 14. junija. Uradno poročilo št. 373 pravi:

Nad Malto so včeraj naša lovska letala med hudo letalsko bitko sestrelila 8 nasprotnih letal vrste Hurricane. Eno letalo Rdečega križa, ki je imelo zelo vidne mednarodne znake, je bilo napadeno in je moralo pristati. Poleg sanitetnega letala pogrešajo še dve naši lovski letali.

Egejsko morje: Angleški bombniki so bombardirali otok Rodos, naše protiletalsko topništvo pa je sestrelilo eno nasprotno letalo.

Severna Afrika: Na bojišču pri Tobruku poročajo o obojestranski delavnosti topništva. Naši strmoglavski bombniki so večkrat napadli sovražne postojanke, protiletalske baterije, barake in čete v utrdbi. Ena baterija je bila zadeta in ugotovili so požare in eksplozije. Eno naše letalo se ni vrnilo. Nasprotna letala so zopet vrgla nekaj bomb na Benghazi in okoliške kraje.

Vzhodna Afrika: Dne 11. junija dopoldne je prišla pred Assab skupina anglo-indijske mornarice. Bombardirala je mesto, ki so ga naše čete že zapustile, in je mesto zasedla. V pokrajini Gondar so bili poskusi napada proti našim postojankam pri Uolšefitu popolnoma zlomljeni in sovražnik je imel na stotine izgub. Ostali nasprotni oddelki so s podporo bombniškega ognja in strojnic z velikimi silami napadli našo posadko v Debra Taborju, toda so bili odbiti, s protinapadom pa so jih zasledovali in z ognjem iz strojnic obsipali naši lovci. V pokrajini Galla in Sidamo nadaljujejo naše čete svoje gibanje s pomočjo oklepnih kolon in so s protinapadi prizadejali velike izgube sovražniku.

Duce na obisku v osrednjem zavodu za invalide

Genljive manifestacije ranjencev in navdušeni pozdravi zbranega ljudstva

Rim, 14. junija. s. Duce je obiskal osrednje zbirališče invalidov »Kneginje Piemontske«, ki je urejeno v generalni hiši Bratov krščanskih šol na Avrelijski cesti. Ko se je razširil glas o Ducejevem obisku, se je vzdolž ceste zbrala številna množica, ki je ob njegovem mimohodu priredila navdušene manifestacije zvestobe.

Pri vhodu je Duceja, katerega je spremljal tajnik stranke, sprejel podtajnik v ministrskem predsedstvu Eksc. Russo, predsednik Invalidske zveze, nar. sv. Del Croix, podtajnik Stranke Mezzasoma, zdravstveni general Ingravalle, glavni ravnatelj vojne zdravstvene službe, zvezni tajnik v prestolnici, ravnatelj redovne hiše in vojaški kaplan.

Duce, ki ga je vodil ravnatelj bolnišnice, polkovnik Gonzales, je takoj začel z obiskom po obširnem sedežu omenjenega središča, kjer pohabljence z vztrajnim in ljubeznjivim delom zdravijo in urijo, da se navzlic poškodbam lahko spet posvetijo delavnosti v civilnem življenju.

Duce se je ustavil tudi v zavodni cerkvi ter obiskal šolske sobe, kjer so ga navdušeno sprejeli invalidi, ki so med bivanjem v zavodu končali študijski tečaj. Potem je šel skozi jedilnice, kuhinje in prostorno gledališče, kjer prestolniški dopolavoro vsak dan prireja igre in zabave.

Duce je potem obiskal štiri kirurgične oddelke, kjer sta ga sprejela zdravniška majorja prof. Amorosi in prof. Pucinelli. Špalir so tvorile fašistovske obiskovalke in članice Rdečega križa, ki pohabljencem vsak dan posvečajo svojo požrtvovalno pomoč. Navzoče so bile tudi: nadzornica Franceschini, zaupnica ženskih fašistovskih zvez v prestolnici ter načelnica skupine prostovoljnih bolničark Rdečega križa.

Duce se je ustavil pri vsaki postelji ter spregovoril z vsemi pohabljenci besede živega zanimanja za njihove razmere in za razmere njihovih rodbin. Potem je šel v oddelek za podčastnike in častnike, kjer je med drugimi junaškimi pohabljenci tudi bersaglierski podporočnik Toscano, odlikovan z zlato kolajno na bojišču v Cirenajki.

Med častniki je Duce prepoznal Luigija Palumba, ki ga je imel priliko že obiskati med svojim bivanjem v Albaniji, ko je bil na operaciji v poljski bolnišnici pri Derniju.

Vsepovsod je Ducejeva navzočnost vzbudila goreče manifestacije vdanosti in zvestobe. Na veliki terasi bolnišnice so se ranjenci strnili okoli Duceja. Ganljivi prizori so nudili plemenito pričevanje o visokem duhu, ki poživlja rodove, vzgojene v bojevitem ozračju fašistovske Italije. Na koncu obiska, ki je trajal blizu dve uri, je Duce izrazil ravnatelju ter skupini častnikov-zdravnikov svoje zadovoljstvo za popolno pripravljenost zavoda ter nad ureditvijo in poslovanjem oddelkov. Pri izhodu je Duceja pozdravila topla manifestacija ljudstva, ki se je zbralo pred bolnišnico.

Minister za javna dela poroča Duceju o popravilu vojne škode

Rim, 13. junija. s. Minister za javna dela je Duceju poslal naslednje poročilo:

Duce! V letu, ki je zdaj poteklo od začetka vojne, katero bije narod pod Vašo zapovedjo, je vodstvo javnih del razvijalo živo delavnost za takojšnjo popravilo škode, ki izvira iz vojaških operacij ter iz sovražnikovih letalskih in pomorskih napadov.

Od 2. junija lani je bilo po raznih krajih domačega ozemlja skupno 844 letalskih alarmov. Letalskih napadov z odmetavanjem bomb je bilo 70 ter tri bombardiranja z morja. Sovražnikovo letalstvo je bilo v glavnem delavno v prvih dneh vojne ter v razdobju med oktobrom in januarjem. Skupna škoda, prizadeta po vseh vojnih akcijah na zasebnih in javnih stavbah razen škode na pohištvu, dalje škoda na gospodarskih ustanovih, železniških ter industrijskih napravah znaša 112 milijonov lir.

Pomoč ministrstva za javna dela je bila vedno takojšnja. Povsod so se obnovitvena dela začela nekaj ur po ugotovitvi škode ter se razvijala z največjo naglico, ker je bilo poskrbljeno po vseh pokrajinah za sporazumno sodelovanje med inženirsko službo in med podjetniki javnih del, tako da so ti v vsakem trenutku dajali poroštvo za zadostno število delavcev, ne da bi bila država pri tem obremenjena. V nekaterih primerih, kakor v Merate in v Monte Verde, so se dela začela celo že v noči napada. Razvoj del je bil tak:

V juniju in juliju 1940 za 2,200.000 lir, v avgustu in septembru za 8,500.00 lir, v oktobru in novembru za 11,000.000 lir, v decembru lani in januarju letos za 11,000.000 lir, v februarju in marcu za 18,300.000 lir, v aprilu in maju za 33 milij. lir. V prvih 10 dneh junija pa za 6,000.000 lir. Skupno 90,000.000 lir. V primeri s škodo je bilo doslej izvršenih 80%.

Za zavetje rodbinam, ki so morale izprazniti hiše, poškodovane ob letalskih napadih, so bile v Napoliju na treh različnih krajih sezidane skupine bivališč kmečke vrste, z vrstom za zelenjavo in sadje, oskrbljene z vodovodi in elektriko ter s protiletalskimi zavetišči. Vse skupaj je veljajo 15 milijonov lir. Pripravljenih je bilo tudi 550 lop in prenosljivih barak za 7,500.000 lir, ki so spravljene v skladiščih za naglo pomoč po raznih mestih v Kraljevini. Organizacija nagle pomoči je poslovala z vso brzino in ljudstvo, ki je čutilo njeno blagodejno delovanje, se je ob vsaki priliki pokazalo hvaležno Vam, ki ste že od prvega dneva vojne hoteli imeti to službo.

Sovjetsko uradno zanikanje

Moskva, 14. junija. s. Agencija Tass objavlja naslednje uradno poročilo:

Še pred prihodom angleškega poslanika iz Moskve, Crippsa, zlasti pa po njegovem prihodu v London, so angleški, pa tudi nekateri drugi tuji listi začeli širiti glasove o »bližnji vojni med Sovjetsko zvezo in med Nemčijo«.

Po teh glasovih naj bi bila Nemčija postavila Sovjetski zvezi zahteve ozemeljskega in gospodarskega značaja in naj bi že med Nemčijo in Sovjeti potekala zdaj pogajanja za sklenitev nove, še tesnejše zveze med obema državama. Sovjetska zveza pa naj bi bila, kakor trdijo, te zahteve odbila, zaradi česar naj bi bila Nemčija začela zbirati blizu sovjetske meje čete, da bi Sovjetsko Rusijo napadla. Sovjetska zveza naj bi se bila začela zaradi tega vneto pripravljati na vojno z Nemčijo in začela zbirati čete blizu sovjetske meje.

Navzlic jasni nesmiselnosti teh glasov, so odgovorni moskovski krogi vseeno smatrali za neobhodno potrebno, ker se taki glasovi vztrajno in kar naprej širijo, da pooblaste agencijo Tass, naj izjavi, da je treba omenjene vesti pripisovati nespretno pripravljeni propagadi sil, ki so sovražne Sovjetom in Nemčiji; sil, ki jim je do tega, da bi se vojna na novo raztegnila in ojačila.

Agencija Tass izjavlja:

1. Nemčija ni Sovjetski zvezi poslala nobene zahteve in ji ni predlagala nobene nove tesnejše zveze, zaradi česar ni moglo biti glede tega kakih pogajanj.

2. Po podatkih, ki jih ima na razpolago Sovjetska zveza, se Nemčija drži določil sovjetsko-nemške pogodbe o nenapadanju, prav tako strogo, kakor Sovjeti in zaradi tega so po mnenju sovjetskih krogov glasovi o namenu Nemčije, da bi prelomila pogodbo in začela z napadom na Sovjetsko zvezo, brez sleherne podlage.

3. Dejstvo, da Nemci prevažajo v vzhodne in severovzhodne nemške pokrajine čete, ki so po operacijah na Balkanu v zadnjem času proste, je najbrž zvezano z drugimi nagibi, ki nimajo zveze s sovjetsko-nemškimi odnošaji.

4. Sovjetska zveza je zvesta svoji politiki miru izpolnjevala in namerava izpolnjevati določila nenapadalne pogodbe med Sovjeti in Nemci. Zaradi tega so glasovi, da bi se Sovjeti pripravljali na vojno proti Nemčiji, zlagani ter izzivaški.

5. Vpoklici rezervistov rdeče vojske na poletne orožne vaje in pa bližnji manevri rdeče vojske, imajo samo namen izobraziti rezerviste ter ugotoviti, kako delujejo železniške zveze, kar se godi vsako leto, kakor je znano. Zaradi tega je docela nesmiselno prikazovati te ukrepe rdeče vojske kot sovražne Nemčiji.

Prietnosti angleške cenzure

Newyork, 14. junija. s. Nekateri listi prinašajo poročilo posebnega ameriškega dopisnika o pritožbah ameriških potnikov zaradi tega, kako ravna z njimi angleška cenzura na Bermudskih otokih. Celo ameriškega poslanika Cudakyja so tam 20 minut natančno zasliševali, ker so med njegovo prtljago dobili vprašalno polo ameriške revije »Life« z odgovori, ki se nanašajo na poslanikovo potovanje po Nemčiji. Prav tako so zasliševali poveljnika ameriškega letalstva generala Arnolda. Neki angleški policist ga je žalil in mu celo grozil, da ga bo zaprl, ker je general začel govoriti z nekim uslužbencem letalske družbe, kar je potnikom strogo prepovedano. Nekemu ameriškemu časnikarju so vzeli vse napisane članke. Ko je ugovarjal, so mu odgovorili, da je treba tudi ameriškim časnikarjem dokazati, da ni ravno vse dovoljeno. Argentinskemu zunanjemu min. Guinazu so prepovedali sprehod po otoku, nad vse lepo pa so isti čas ravnali s prileżnico bivšega romunskega kralja Karola gospo Lupescu.

Za voditelja angleškega nadzorstvenega urada nad izdelavo, letal je bil imenovan neki Charles Cradon, ki je tam nadomestil bivšega letalskega ministra lorda Beaverbrooka.

Hud francoski odpor na sirskih bojiščih

Aleppo, 14. junija. s. Uradno poročilo francoskega vrhovnega poveljstva pravi:

V pokrajini Kisveh napadalna delavnost naših ogledniških oddelkov. Iz Merdžeione in iz Džebeldruza ni nič poročati. Na obali se sovražniku navzlic siloviti podpori brodovja do snoči ni posrečilo napredovati.

Beyrouth, 14. junija. s. Topništvo z angleških vojnih ladij, med njimi celo 38 cm topovi so vso noč od četrtka na petek kar naprej bombardirali francoske postojanke pri Saidi južno od Beyroutha, da bi podprlo majhen izkrcani oddelek. Navzlic silovitemu boju in navzlic težavam za pošiljanje ojačenj, se francoski oddelki vztrajno upirajo. Onemogočeni so bili poskusi angleškega prodora proti Damasku. Po približnih računih je angleško poveljstvo vrglo na Sirijo vsaj 30.000 mož.

Berlin, 14. junija. s. V nemških krogih z vso pozornostjo spremljajo razvoj vojaškega položaja v Siriji, kjer se Francozi vedno bolj zagrizeno upirajo Angležem. Pravijo ,da utegnejo konec koncev Angleži res zmagati, ker imajo Francozi kaj neznatne možnosti za ojačenje in oskrbo. Toda morebitni angleški uspeh pa seveda ne bo mogel spremeniti poteka dogodkov, t. j. poraza Anglije na vzhodnem Sredozemlju.

Amsterdam, 14. jun. s. Britanska poročevalska služba je sporočila, da so britanske čete, ki so prodirale proti severu od reke Jajoum, naletele na odpor francoskih čet. Posebni dopisnik Reuterja poroča z odseka pri Metullu, da so avstralske čete začele z bojem v upanju, da se bodo Francozi hitro vdali. Francozi pa so se strnili v Port Klairu in dajejo ogorčen odpor. Neki avstralski častnik je potrdil, da je francoski odpor povzročil osuplost, in pristavil, da so v boj posegle tiste francoske čete, ki so posebej izurjene za kolonialno vojno. Ponovne pozive za vdajo so Francozi po vrsti odločno odklonili. Vojaški opazovalci mislijo, da so Francozi zbrali na odseku pri Metullu večje sile, da bi zavrli napredovanje napadalca.

Zahvala maršala Göringa ob slovesu Nemcev s Sicilije

Rim, 14. junija. s. Maršal Göring je poslal državnemu podtajniku za letalstvo generalu Pricoliu posebno sporočilo ob priliki odhoda 10. nemškega letalskega zbora s Sicilije.

V brzojavki se maršal zahvaljuje kar najprisrčneje za vse dokaze tovarištva, ki so jih prejemali nemški letalci med svojim bivanjem na Siciliji. Med drugim pravi:

»Skupna huda borba italijanskega in nemškega letalstva na Sredozemskem morju v zadnjih šestih mesecih je dosegla uspehe, ki bodo ostali v zgodovini naših narodov.«

Maršal Göring dodaja izraze zahvale in svoj pozdrav z iskrenim prepričanjem, da bodo bodoči vojaški uspehi privedli do končne zmage obeh narodov.

Vesti 14. junija

Nemški tisk objavlja angleške uradne številke o pomorskih izgubah v sedanji vojni. Po angleškem uradnem poročilu so te izgube znašale: 2 bojni ladji, 2 nosilki letal, 8 križark, 48 rušilcev, 30 podmornic, 4 spremne ladje, 3 patrolne ladje, 5 pobiralcev min, 7 vlačilcev, 20 pomožnih križark, 113 pomožnih pobiralcev min in torpednih lovcev, 35 manjših pomožnih ladij. Nemški tisk dostavlja, da so resnične izgube seveda še dosti večje.

Dopisniki ameriških, švedskih in švicarskih listov v Angliji trdijo, da je zadnji Churchillov govor zelo razočaral angleško javno mnenje. Angleški listi po teh poročilih pišejo, da bo angleški narod kaj kmalu izgubil vse zaupanje v svoje voditelje, če se bo vojna tako nadaljevala. Zaradi tega da je treba pričakovati važnih sprememb v angleški vladi.

Po uradnem poročilu angleške vlade je bilo pri letalskih napadih na Anglijo maja meseca ubitih 5394 ljudi, ranjenih 5181, pogrešanih in najbrž mrtvih pa 75.

Ameriški listi napovedujejo, da bo vlada že najbrž prav v kratkem prepovedala izvoz ameriškega petroleja na Japonsko.

Ameriška zbornica je dala novo uredbo, katera prepoveduje ameriškim in tujim državljanom odhod iz Združenih držav brez posebnega dovoljenja vlade.

Francoska petrolejska ladje »Alberta« je bila torpedirana v Sredozemskem morju poroča francoska admiraliteta. Ladji je bila prizadeta škoda, ni se pa potopila. Torpedirala jo je neka angleška podmornica.

Romunski tisk še vedno posveča veliko pozornost zadnjemu obisku generala Antonesca v Nemčiji in pravi, da romunski narod hodi naprej po poti, ki mu je pokazal njegov voditelj, poln zaupanja. To je pot, ki bo Romunijo pripeljala na častno mesto. Razgovori med Antonescom in med Hitlerjem so razjasnili vsa vprašanja, ki se tičejo romunske sedanjosti in bodočnosti, bodisi s političnega, gospodarskega ali vojaškega stališča.

Zadnji Curchillov govor je položaj še bolj zapletel. Kako je sploh možnost, da se je Churchill mogel obdržati na oblasti navzlic Narviku, Dunkerqueu, navzlic popolnemu propadu angleškega letalstva v Libiji in v Grčiji. To je znamenje, da Churchill ne razume revolucionarnega značaja te vojne, pše ameriški tednik »Timesc.

Določila za potovanje v Reško, Kotorsko, Zadrsko in Splitsko pokrajino

Z novim ukrepom je izdajanje prepustnic za Reško, Kotorsko, Zadrsko in Splitsko pokrajino podrejeno poprejšnjemu dovoljenju Kvestorjev, pristojnih za vsako pokrajino. Kdor misli potovati v omenjene pokrajine, mora Kvesturi pokrajine, kjer prebiva, predložiti prošnjo na navadnem papirju ter na njej navesti kraje in razloge potovanja.

Prostaški in prazen govor Churchilla

Rim, 14. junija. s. O protitotalitarni seji pred dvema dnevoma v Londonu, pri kateri so sodelovali vsi zastopniki vlad, pobeglih v Anglijo, navajajo zdaj nove zanimive podrobnosti. Churchill, ki je bil ganjen, da more govoriti pred nekako sejo Zveze narodov v majhnem merilu, je izkoristil priliko, da je izlil ves svoj srd v obsežen, pa nič manj prostaški in prazen govor, v katerem je izzival vojski Osi, naj se razlijeta na vse celine, in zagotavljal, da je že poskrbljeno, da ju bodo Angleži povsod zasledovali. Dodal je, da Anglija ne bo nehala pomagati zasedenim državam in da jih bo zlasti podžigala k uporu, in s tem storila vse, da zmeša napore, ki jih dela Hitler za organizacijo in utrditev evropske celine. Samozvani zastopniki Češkoslovaške, Poljske, Luksemburga, Norveške, Holandije, Belgije, Grčije in Jugoslavije so v družbi avstralskih, kanadskih, irskih, novozelandskih, južnoafriških in degaulleovskih zastopnikov navdušeno ploskali tem napovedim ter sprejeli običajno resolucijo, s katero se zavezujejo na medsebojno pomoč po načrtih prej omenjenih in se obvezujejo tudi, da ne bodo v nobenem primeru sklepali ločenega miru z Italijo in Nemčijo.

Ameriški mornariški rezervisti ostanejo še naprej v službi

Washington, 14. junija. s. Poveljstvo ameriške mornarice vojne mornarice je objavilo ukaz, po katerem ostanejo še v naprej v službi vsi rezervisti, ki so bili vpoklicani v aktivno službo. Vsi ti rezervisti bodo morali ostati na svojih mestih ves čas, dokler bo trajalo stanje splošne pripravljenosti. Kakor poročajo, gre za 33.000 rezervistov od celotnega števila 49.700, kolikor jih je bilo vpisanih v seznamih.

Glavni komisar za cene Henderson je zahteval od petih ameriških avtomobilskih tovarn, namreč od Forda, Chryslerja, Nasha, Studebakerja in Hudsona, naj prekličejo povišanje cen, ki so jih v zadnjem času objavili za vozila svojega izdelka, kajti sicer ne »bo mogoče preprečiti nevarnosti inflacije«.

Vojno stanje Aleksandrije

Aleksandrija, 14. junija. s. Vone oblasti v Egiptu so razglasile v Aleksandriji vojno stanje. Vsa izvršna oblast v mestu je prešla v roke vojaških oblasti. Celotno vodstvo poslov mestne občine so prevzeli Angleži. Tudi izpraznjevanje mesta vodijo skoraj izključno Angleži. Dejansko je vsa izvršna oblast v mestu v rokah Angležev.

Zahtevajte povsod naš list!

Razglas Duceja

Upravna in sodna ureditev na ozemlju bivše kralj. Jugoslavije, zasedenem po italijanski Vojski

DUCE,

Prvi Maršal Cesarstva,

Poveljnik vojnih sil na vseh bojiščih,

na podlagi čl. 6. kr. uredbe z dne 8. julija 1938-XVI, št. 1415, ki potrjuje besedilo vojnega zakona,

na podlagi členov 15., 16., 17. in 18. vojnega zakona, čigar besedilo je bilo potrjeno po omenjeni kr. uredbi in

na podlagi kr. uredbe z dne 10. junija 1940-XVIII, št. 566, ki predpisuje uporabo vojnega zakona na državnem ozemlju,

odreja:

PRVO POGLAVJE

Upravna ureditev

Člen 1.

(Izvrševanje civilne oblasti. Imenovanje civilnih komisarjev)

Na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije, zasedenem po italijanski vojski, izvršujejo civilno oblast po členih 16. in 54. do 66. vojnega zakona civilni komisarji.

Civilni komisarji se imenujejo in po potrebi izmenijo z naredbo Vrhovnega poveljnika.

Naredba, s katero se imenuje civilni komisar, določi tudi območje, v katerem izvršuje svoje posle.

Člen 2.

(Podrejenost civilnih komisarjev)

Civilni komisarji so podrejeni Vrhovnemu poveljništvu. Vendar sme Vrhovno poveljništvo odrediti, da je civilni komisar glede vseh ali le glede nekaterih svojih poslov podrejen krajevnemu poveljništvu velikih edinic zasedbene vojske.

Vsekakor se morajo civilni komisarji glede vsega, kar zadeva javni red ter varnost in delovanje zasedbene vojske ravnati po navodilih, ki jih izdajo poveljništva omenjenih velikih edinic.

Člen 3.

(Posli civilnega komisarja)

Civilni komisar opravlja posle, ki jih je opravljalo po krajevnih ureditvah najvišje pokrajinsko vladno oblastvo.

Zlasti skrbi za to, da se zajamčita red in javno življenje in čuje nad tem, da se spoštujejo čast in pravica rodbine, življenje posameznikov in zasebna lastnina kakor tudi versko prepričanje in opravljanje bogoslužja.

Člen 4.

(Civilni funkcionarji na zasedenem ozemlju)

Civilna oblastva in civilni funkcionarji na zasedenem ozemlju ostanejo glede opravljanja uradnih poslov še nadalje na svojih mestih po tamkaj veljajoči ureditvi, vendar sme civilni komisar iz političnih in vojaških ozirov ali zaradi javnega reda odrediti njih izmeno.

Civilni komisar ima prav tako pravico imenovati civilne funkcionarje, če so mesta v zadevnih uradih izpraznjena.

Kadar izvršuje civilni komisar pravico imenovanja ali izmene glede organov krajevnih uprav, ki se volijo, se poverijo njih posli izrednemu komisarju, ki se izbere predvsem izmed prebivalcev ozemlja.

Člen 5.

(Izvršnost odredb upravnih oblastev)

Sklepi in odredbe upravnih oblastev na zasedenem ozemlju, za katere so po predpisih krajevnih zakonov potrebne odobritve, potrditve ali vidiranje po višjem oblastvu, niso izvršni preden jih ne vidira tudi civilni komisar, ki more to odkloniti, če misli, da sklep ali odredba nista pravilna ali ne ustrezata potrebam civilnega prebivalstva ali potrebam zasedbene vojske. Tako vidiranje nadomešča odobritev, potrditev ali vidiranje po višjem oblastvu, ki nima svojega sedeža na ozemlju, zasedenem po italijanski vojski.

Vsekakor pa je potrebno v prednjem odstavku omenjeno vidiranje glede odredb, ki imajo za predmet ukrepe, tičoče se vobče vsega prebivalstva.

Civilni komisar ima vselej pravico zahtevati, naj se mu priobči kateri koli sklep ali odredba omenjenih upravnih oblastev in jih razveljaviti ali odložiti njih izvršitev.

Člen 6.

(Naredbena oblast civilnega komisarja)

Civilni komisar lahko izdaja naredbe v gradbenih, policijskih, zdravstvenih, oskrbovalnih, potrošnih ali krajevno-finančnih zadevah iz nujnih občekoristnih ozirov, ki zadevajo celoma ali deloma ozemlje njegovega območja.

Kršitelji v prednjem odstavku označenih naredb se kaznujejo, če kršitev ni huje kaznivo dejanje, z zaporom do šestih mesecev ali denarno do 5000 lir.

Člen 7.

(Propustnice za povratek v zasedeno ozemlje)

Prebivalci ozemlja, zasedenega po italijanski vojski, ki so od tam odšli, a se nameravajo vrniti, si morajo priskrbeti posebno propustnico, ki jo izda vojaško oblastvo in jo vidira civilni komisar.

DRUGO POGLAVJE

Sodna ureditev.

Člen 8.

(Sodni organi)

Na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije, zasedenem po italijanski vojski, izvršujejo v civilnih, trgovinskih in kazenskih stvareh sodstvo še nadalje pristojna okrajna sodišča, okrožna in apelacijska sodišča po tamkaj veljajočih postopnikih.

Območja posameznih sodnih oblastev ostanejo nedotaknjena, kolikor ne določa naslednji člen drugače.

Člen 9.

(Sodna območja)

Tisti deli ozemlja, ki so obseženi v območjih okrajnih, okrožnih in apelacijskih sodišč s sedežem zunaj tega ozemlja, se z odredbo poveljnika zasedbenih čet pridružijo območju okrajnih, okrožnih in apelacijskih sodišč na zasedenem ozemlju.

Ta poveljnik odloči, ko je zaslišal pristojne civilne komisarje. Naredba se objavi z nabitjem na občinskih uradnih deskah.

Člen 10.

(Raba italijanskega jezika)

Na območjih okrožnih sodišč na Sušaku, v Šibeniku, Splitu, Dubrovniku in Kotoru se mora rabiti italijanski jezik:

1. pri civilnih sodiščih za sodniške odredbe, kadar je bil ta jezik rabljen v spisu, ki započenja spor, ali v vlogi;
2. v kazenskih postopkih za razprave in sodniške odredbe, če obdolženec to zahteva.

Vsekakor pa so stranke in branitelji upravičeni uporabljati italijanski jezik pri pravdnih dejanjih.

Člen 11.

(Pristojnost vojaških sodišč)

Italijanska vojaška sodišča ostanejo pristojna v smislu člena 4. razglasa z dne 24. aprila 1941-XIX.

Ta vojaška sodišča so pristojna za sojenje kaznivih dejanj po razglasih, izdanih na zasedenem ozemlju.

Člen 12.

(Izvršba za denarne kazni)

Obsodbe na denarne kazni, izrečene po vojaških sodiščih na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije, zasedenem po italijanski vojski, se smejo izvršiti tako, da se plača kazen v dinarjih v razmerju, določenem med italijanskim denarjem in denarjem, ki ima na tem ozemlju zakonito veljavnost.

Člen 13.

(Pravna sredstva na vrhovno sodišče)

Za ozemlje, označeno v prednjem členu, se pristojnost, ki jo je imelo po zakonih kraja vrhovno sodišče, prenese na apelacijski sodišči v

TRETJE POGLAVJE

Razne določbe

Člen 14.

(Tek rokov in zastaranja)

Od dne 10. junija 1941-XIX dalje začno zopet teči zakonski in dogovorjeni roki in zastarevanja, katerih prekinitev je bila odrejena s členom 3. razglasa z dne 24. aprila 1941-XIX.

Člen 15.

(Prepoved izvoza)

Brez predhodne odobritve pristojnega civilnega komisarja je z ozemlja bivše kraljevine Jugoslavije, zasedenega po italijanski vojski, prepovedan izvoz katerega koli predmeta umetnostnega, zgodovinskega, arheološkega ali paleontološkega pomena.

Člen 16.

(Objava)

Ta razglas je objavljen z uvrstitvijo v Uradnem listu Kraljevine.

Prav tako je nabit na občinskih uradnih deskah ozemlja bivše kraljevine Jugoslavije, zasedenega po italijanski vojski.

Iz Glavnega stana oboroženih sil

dne 17. maja 1941-XIX.

MUSSOLINI

Anglija in Združene države skušajo izriniti japonsko trgovino iz Indijskega oceana

Tokio, 14. junija. s. List »Niči Niči« objavlja več poročil iz Hanoja, Bangkoka in Batavije, iz katerih se jasno vidi, da bi se Anglija in Združene države rade okoristile iz zastoja, ki je nastal v trgovskih pogajanjih med Japonsko in Holandsko Indijo. Obe državi bi radi popolnoma preprečili vso trgovino med Japonsko in Holandsko Indijo.

Združene države si skušajo priboriti celotno proizvodnjo petroleja v Holandski Indiji. Tudi okrog 90% proizvodnje kositra in kavčuka iz Malesije in iz Holandske Indije gre v Združene države. Istočasno pa se Anglija trudi v Taju, da bi izrinila Japonsko s siamskega trga. Prav tako se pa Anglija ni Združene države na vse pretege prizadevata, da bi si pridobili tudi celoten pridelek riža v letošnji letini v Siamu. List ugotavlja na podlagi teh poročil, da gre dejansko za blokado Japonske toliko bolj, ker Francoska Indokina ne bo mogla izvažati na Japonsko več riža, kakor pa je bilo v pogodbi določeno za naslednje trimesečje. K tem poročilom je stavil pripombo tudi govornik v japonskem informacijskem uradu, ki je rekel, da vlada pozorno zasleduje razvoj teh poskusov in da ima o tem pojavu tudi že uradna in točna poročila. List »Miako« pa govori o odnošajih Japonske do Holandske Indije in zatrjuje, da je Japonska dolžna braniti svoj življenjski prostor in da ima pravico doseči tod tolikšen vpliv, kolikršen ji gre po njenem pomenu in vlogi. List tudi pravi, da je vlada Holandske Indije prevzela nase veliko odgovornost, ko je odklonila japonske predloge.

Strahovita nesreča z vojaško granato

Ljubljana, 14. junija.

Včeraj popoldne malo pred šesto je zabrnel telefon v reševalni pisarni v Mestnem domu. — »Hitro, hitro!« je bilo slišati v telefonski slušalki in že je reševalni avtomobil oddrvel po Dolenjski cesti proti Malim Laščam, ki so le malo oddaljene od znanih Velikih Lašč. V kratkem času so bili reševalci na mestu in priskočili na pomoč. Kaj se je zgodilo?

Bratca in sestrica Levstik Anton, Alojzij in Albina so se igrali na trati. Lovili so se. Pot jih je zanesla tudi v bližnje grmovje, da bi se bolje skrili. A glej jo nesrečo v nedolžnem grmovju! Tam so otroci našli odvrženo granato in jo začeli odpirati in po njej razbijati. Ni trajala dolgo nevarna igra, ko je granata naenkrat eksplodirala. Učinek granate je bil grozen. Domači in sosedje, ki so prihiteli na kraj nesreče, so onemeli od groznega prizora. Na tleh so se vsi v krvi valjali otroci. Došli reševalci so jih hitro naložili na avto in pohiteli v bolnišnico. V bolnišnico so pripeljali še vse tri žive, kmalu po prevozu pa sta oba bratca izdihnila. Antonu je bilo 12 let, Alojzij pa je bil star 7 let. Pri življenju je ostala edinole še sestrica Albina, ki pa ima močno poškodovano oko, tako da bo revica najbrž nanj oslepela.

Ponovno smo že opozarjali na nevarnost odvrženega streliva in drugega orožja ter posebno starše svarili, naj pazijo na otroke. Opisana težka nesreča, ki je zadela Levstikove, naj bo ponovno resen opomin, da bodo starši bolj pazili na svoje otroke. Naj ne dopuščajo, da bi otroci hodili, kjer ji mje drago, posebno če vedo, da so bili za časa vojne vojaki kje blizu, ali pa so vojaki šli samo mimo. Ponovno opozarjamo, naj najditelji nevarnega streliva takoj sporoče vojaškim oblastem ali orožniškim postajam, kje se to strelivo nahaja, da ga bodo oni pobrali in tako preprečili nevarnosti in nesreče.

V treh vrstah...

Na ječo od 10 do 15 let je bilo obsojenih v Varaždinu 7 četnikov. Drugih 7 je bilo oproščenih.

Spet 770 rudarskih delavcev je odšlo v Nemčijo na delo.

Banca di Roma je odprla te dni svojo podružnico na Sušaku.

Hrvaški mladeniči so sedaj zaposleni s predvojaško službo, kasneje jih pa bodo poslali na dela, kakor so poslali že Žide in Srbe.

Petelin 100 din, kozliček 200 din, pišče 50 din stane na mariborskem trgu. Kilogram govedine stane 7 kovačev.

Poštni promet med Sp. Štajersko in Hrvaško je v obeh smereh odprt.

Iz Hrvaškega čaka na izvoz: 55 vagonov suhih češpelj, 40 vagonov hrušk, 6 vagonov debelih hrušk, 22 vagonov suhih jabolk. V bodoči sadni letini pa bo izvoz še večji.

»Jugojeklo« je sklenila preosnovati hrvaška vlada. Odslej bo veljal tale naslov: Hrvaški rudniki in topilnice. **Revidirane bodo tudi osebe in tvrdke** iz nekdanje Srbije, ki so imele pri podjetju opravka.

Člani nar.-soc. motociklistične organizacije učijo Mariborčane na križiščih hoditi in voziti po novih pravilih. Za sedaj je uk brezplačen, v bodoče pa bodo vse cestno-prometne prekrške strogo kaznovali.

Proste vozne karte je dovolila hrvaška država za Hrvate, ki se hočejo preseliti iz Srbije na Hrvaško.

Gospodarski strokovni svetovalci so bili postavljeni na Gorenjskem. Nemški vodilni list pravi, da je dosedanje gospodarstvo na Gorenjskem povsem negativno, da bo treba veliko dela, da bodo gorenjske kmetije postale donosne in sposobne za življenje.

Mariborčani, ki imajo posestva, ne bodo dobili nabavnih kart za živila.

Italijanska ljudska in srednja šola v Ljubljani

Ljubljana, 14 jun. s. Slovensko časopisje je posnelo po poročilu, katero je prosvetni minister Bottai poslal Duceju, novico, da bosta v začetku prihodnjega šolskega leta v Ljubljani odprti dve novi šoli, namreč osnovna šola in gimnazija za gojence italijanske narodnosti. Ti novi šoli se bosta vključili v organizacijo krajevnih šol in bo tako naglo rešeno vprašanje šolanja sinov Italijanov, ki so se naselili v novi provinci. Obenem bosta ti dve šoli izpopolnili že sedaj obsežno organizacijo krajevnih srednjih šol. V Ljubljani je šest gimnazij, učiteljišče, tehnična srednja šola z različnimi oddelki, državna trgovska akademija, razne obrtno nadaljevalne šole, več zasebnih zavodov in pa enajst meščanskih šol. Srednje šole so tudi v Novem mestu in Kočevju, ki sta važni pokrajinski središči. Število šolo obiskujočih otrok je zelo veliko.

Ljubljana, 14. jun. s. Izdelan je bil atlant za srednje šole s slovenskim poimenovanjem. Doslej ni bilo atlanta s slovenskim poimenovanjem, kajti v Avstriji je bil v rabi nemški, v Jugoslaviji pa srbski atlant. Novi atlant je izdelal privatni docent na ljubljanski univerzi dr. Valter Bohinec.

Vznemirjenje na Portugalskem zaradi ameriškega pohlepa po portugalskih otokih

Rim, 14. junija. s. Vznemirjenje, ki ga je na Portugalskem povzročilo značilno stališče USA in številne izjave vplivnih političnih mož, med njimi tudi predsednika Roosevelta, o nujnosti zasedbe Capverdskega otočja in Azorov, je končno povzročilo tudi izmenjavo not med portugalsko vlado in vlado Združenih držav. Severnoameriška nota pravi, da Združene države nimajo napadalnih namenov proti imenovanim otokom, temveč vztraja na bojazni Bele hiše spričo nevarnosti, da bi utegnile v danem trenutku sile Osi zasesti ti dve otočji. V rimskih krogih poudarjajo, da odkriva to vztrajanje Bele hiše bistvo blodnih misli, ki se porajajo v glavi Roosevelta. Portugalski listi, ki razpravljajo o tej ameriški noti, poudarjajo, da portugalska otočja v Atlantiku ogrožajo edinole topovi angleških vojnih ladij in ameriške vojne mornarice, in ponovno opozarjajo predsednika Roosevelta, naj ne napade Portugalske. Amerikansko razlago so na Portugalskem sprejeli z nezaupanjem. Evropske države se zavedajo, da jim dejansko grozi severnoameriški imperializem, ki deluje prav tako brezobzirno kakor angleški. Razpoloženje ljudstva na Portugalskem je popolnoma podobno razpoloženju na Irskem, ki živi pod vtisom, da bodo nekega dne Združene države zahtevale od nje letalska in mornariška oporišča. Nota, katero je vlada Združenih držav poslal Portugalski, in zagotovila, ki jih je vlada Združenih držav dala Dublinu, jasno kažejo, kakšno razpoloženje vlada na vsej evropski celini napram napadalnosti Severne Amerike proti Evropi, kajti skrbi Lisbone so na mestu, kar dokazuje tudi list »Philadelphia Inquire«, ki navzlic vsem zagotovilom ameriške vlade vztraja na tem, da je treba zaradi varnosti Združenih držav zasesti atlantska otočja. List označuje Francijo kot sovražno državo in zato predlaga, da je treba najprej zasesti vso francosko atlantsko posest. Kar se pa tiče Capverdskih in Azorskih otokov, pa je list mnenja, da bi bilo potrebno najti formulo za protektorat Severne Amerike na račun Portugalske za ves čas trajanja sedanje vojne.

300.000 lir za eno samo znamko

V Padovi so tedni imeli dvanajsti semenj italijanski filatelisti. Nanj je prišlo lepo število trgovcev z znamkami, skoraj sto. Bili so navzoči zastopniki filatelistov iz treh Benečij, iz Lombardije, iz Piemonta in drugih italijanskih pokrajin. Semnja se je udeležil tudi predsednik Narodne zveze trgovcev z znamkami. Med drugimi je bila pri tej priliki tudi prodana, in sicer za 300.000 lir, dragocena znamka, kakršne so bile v veljavi na področju vojvodine Parma.

Dirigent in skladatelj L. M. Škerjanc vodi že 15 let Orkestralno društvo Glasbene Matice. Pri koncertu v ponedeljek 16. t. m. bo pod vodstvom Škerjanca igral orkester skladbe Dall' Abaca, Lajovca in Škerjanca. Po izberi sporeda bo to najzanimivejši koncert letošnje sezone. Poleg Orkestralnega društva bo nastopil tudi pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. Koncer bo v veliki Unionski dvorani 16. t. m.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Frančiškanska dvorana:

Sobota, 14. junija ob 20: »Sinovi Starega Rimljana«. Globoko znižane cene. Blagajna je odprta od 15—17.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

Oktober je za hip pomislila če ne bi to »vse« bilo več kot to, kar ona sama ve. Toda Robin ni povedal ničesar o svojem življenju pred poroko. Prosil jo je, naj tudi ona potrdi to, kar je pripovedoval o poroki. Nato je nadaljeval svoje pripovedovanje, ne da bi se več skliceval na njo.

Miss Ellen ga je vprašujoče gledala. Pozorno ga je poslušala, ne da bi ga prekinila.

Ko je končal svoje pripovedovanje, ga je vprašala s tresočim glasom:

»Mislite, da o tem sploh ni nobenega dvoma?«

Zmajala je z glavo. Nato pa je razburjeno nadaljevala:

»Prav je, da ga je umoril! Čisto prav je storil! Kako je vendar mogoče, da kdo tako kruto ravna z ubogim starčkom! Strašno...! Po njegovi krivdi je moj ubogi oče zblaznel! Oh, ubogi moj oče! Kako je bil dober... tako nežen in plemenit!«

Robin jo je občudoval, ko je opazil, kako silno se premaguje, da ne bi zajokala.

»Bil je profesor anatomije na univerzi. Bil je tudi specialist. Moja mati je bila Amerikanka. Ta hiša je bila njena. Zapustila mi je tudi majhno rento, da bi lahko vzdrževala hišo, dokler se oče ne vrne. Bila je prepričana, da se bo nekoč vrnil. Pred približno tridesetimi leti je moj oče spoznal nekega markija de Dearford, ki je po trgovskih poslih prišel v Toronto. Imel je hčer, ki je bila zelo modra, a obenem brez srca. Mati mi je povedala, da je bila izredno grda toda njena inteligenca je bila nekaj nenavadnega. Nikoli je nisem videla. Na vsak način je bila tako razumna, da je s svojo inteligenco očarala mojega očeta, da je pozabil na svoj dom, na svoj ugled in na vse. Bil je pripravljen, da odide s to lady Georgino kamor koli. Pisal je celo moji materi in jo prosil odpuščanja. Ko je bil že tako daleč, je spoznal, da ga je Georgina imela za norca. Zelo verjetno je, da je mislila, da je zelo bogat. Vse je bilo tako strašno in tako nizkotno! Mojega očeta nisem nikoli več videla! Pozneje nam je poslal pismo, v katerem nas je prosil, da naj ga pozabimo. Lady Georgina pa se je, kakor smo izvedeli iz časopisov, kmalu nato poročila. Še sedaj prihaja večkrat v Kanado. Videla sem v časopisu njeno sliko. Njen obraz je podoben kragulju.«

Nato je pripovedovala o čudežnem dogodku. Bila je s staro služkinjo v vrtu ko je vlak pridrvel mimo. Videli sta ali prav za prav slišali, kako je starec padel s strehe vagona, kjer se je skrival, dokler ga ni odkril vlakovodja.

»Odnesli sva ga v hišo. Šele ko je odprl oči in me poklical z imenom moje matere, sem ga spoznala. Mr. Leslie, kaj naj vendar storim?«

»Prav ničesar vam ni treba storiti. Ali ste poslali po zdravnika? Recite mu, da vaš oče spi in da ga nočete motiti. Pozneje, ko poneha to govorjenje o potepuhih in morilcih, ga lahko zopet pokličete. Sedaj vas bom pa jaz vprašal: Kaj hočete, da naj storiva midva?«

Ona pa je odkimala.

»Lahko ostanete ali pa odidete, kakor se vam zdi bolj prav. Skušala vam bom pomagati, kolikor bom le mogla. Bila sem zelo vesela, ko ste prišli. Bolj varno se čutim, če je kakšen moški v hiši. Kaj je pa vas privedlo na cesto, mr. Leslie?«

Robin je skomizgnil s širokimi rameni.

»Najbrž mi je to prirojeno.«

»Ali je mogoče bila vzrok kakšna ženska?«

Oktober je opazila, da se je obotavljal in njej je srce začelo hitreje biti.

»V gotovem oziru da...«

Postrani je pogledal svojo tovarišico in videl, kako se je krčevito držala za rob mize. Nadaljeval je:

»Da... ista ženska... Julija. Nisem vedel, da se imenuje Julija... Pač... vedel sem. Moj oče jo je vedno tako imenoval: Georgina Julija.«

»Ali vas je ona privedla do tega, da ste postali potepuh?«

Miss Ellen se je silno začudila.

»Saj je vendar stara. Gotovo ima že več kot šestdeset let!«

»Vražja ženska je,« je mirno dejal Robin.

Oktober se ni mogla več premagovati.

»Neumnost!« je vzkliknila. »Takšna ženska pač ne more vplivati na kakšnega moškega. Jaz tega ne verjamem. Gotovo je bila katera druga! Zakaj se norčuješ iz mene?«

Hipoma sta pozabila na Miss Ellen in na njenega očeta. Neka skrivnostna senca je vstala med njima.

»Na to nisem nikoli mislila. Nekdo te je ranil ali užalil in zato si zapustil svet, v katerem si živel. Nikoli bi si ne bila mislila, da za vsem tiči le nek romantičen doživljaj.«

»Skoraj za vsako stvarjo tiči nekaj podobnega,« ji je odvrnil.

Miss Ellen je spoznala, da postaja položaj kritičen. Zdelo se ji je umestno, da ne moti mladih zakoncev. Imela je pa tudi dovolj skrbi in dela drugod.

Ko se je Robin ozrl, je opazil, da je ni več. Nobeden izmed njiju pa ni videl, kdaj je izginila.

»Smešno...« je z nekako brezbrižnostjo dejala Oktober. »Vedem se kakor kakšna prismuknjena šolarka. Gotovo imaš svojo preteklost. Vem pa, da nikakor nimam pravice, da od tebe zahtevam, da položiš svoje ranjeno srce predme, da ga preiščem. Oprosti...«

»Veseli me, da si rekla ‚oprosti'.«

»Zakaj?«

»Ker nimam za seboj nobenega romantičnega doživetja. Nikakih tragičnih ljubezenskih zgodb ni v mojem življenju. Moje srce je še tako deviško, da sploh ne pride v poštev.«

»Nekdo te je odslovil in ti si pač šel,« je vztrajala ona. »Saj to vendar ni nikak zločin. Saj ni treba, da bi se zagovarjal. Saj vse to mene vendar nič ne briga. Saj nikakor ne pričakujem tega, da bi se mi izpovedal. Še celo zoprno bi mi bilo kaj takega. Ona ima vendar pravico do tega, da molčiš.«

»V mojem življenju ni nobene ženske razen tebe!«

Oktober se je nervozno zasmejala.

»To me nič ne briga,« mu je odvrnila.

»Prav lahko te spravim iz tvoje ravnodušnosti.«

»Ne svetujem ti tega! Sicer pa, tvoji brki izgubljajo svojo obliko.«

»Res?«

Približal se je zrcalu, ki je viselo nad divanom.

»Sicer je pa to tvoja krivda. Niti brki ne morejo ostati v redu v bližini godrnjave soproge.«

»Nikakor nisem godrnjava, niti ne tvoja žena!«

Robin ni odgovoril ničesar. Zdelo se ji je, da je šinila senca preko njenega obraza.

»Prav imaš,« je pristavila; »godrnjava sem in tvoja žena tudi. Žraven tega pa sem muhast hudobec — Mr. Robin Leslie Beausere, tako si želim. da bi kmalu dospela v Kanado.«

Ko tisoči trepetajo za življenje svojih dragih...

Rdeči križ še vedno neutrudno izvršuje svojo človekoljubno nalogo

Ljubljana, 14. junija.

Vojni vrtinec je svoje dni zajel tudi nas. Mnogokateri so bili že na večmesečnih orožnih vajah, drugi pa so bili nemudoma poklicani, da se odzovejo vojaškemu pozivu. Bilo je tedaj vse narobe: vpoklici, na železnicah prevažanje sem in tja, evakuacije, sovražna letala nad deželo, bombe so padale, strah, trepet... vojne grozote so se začele. Ljudje so se selili in si iskali varnega zavetja, varnega kotička, kjer bodo vsaj kolikor toliko varni. Na desettisoče vojakov je odšlo na bojišča, na desettisoče žena je zajokalo, črne skrbi so se tedaj zajedle v srce tistih, ki so se morali ločiti od svojih dragih. In začeli so se težki dnevi. Od vsepovsod strašna poročila, kako je bilo hudo tam na jugu države, kakšno je bilo razdejanje, da ni ostal niti kamen na kamnu. In kako se je krčilo srce materam, dekletom, sinovom in hčeram, ko so pa vedele, da je njih najdražji vprav v tem peklu, ali pa so vsaj dobile zadnjo pošto od tam. Vse noči ni bilo nobenega spanja, sama skrb in brige za svoje. Ali so še pri življenju, ali jih bodo še kdaj videli. Molitev je bilo skoraj vsem uteha, prosili so Boga za pomoč, da bi se jim spet vrnili njihovi dragi. Koliko gorečih prošnja je pohitelo tiste dni proti nebu, kdo bi jih mogel prešteti. Uteho je v duše vlila goreča molitev, na zunaj pa so jo zaskrbljenci dobivali od Rdečega križa.

Tudi pri nas se je Rdeči križ močno zasidral, posebno po zadnji svetovni vojni, ko so mnogi videli, kako koristna organizacija je to. Pri nas že 60 let uspešno deluje in tudi v sedanjih prilikah je izvršil več kakor svojo nalogo. Tudi Prostovoljna organizacija Rdečega križa za Slovenijo je vključena v Ženevsko centralno združenje. Ker je delo presegalo že meje zmogljivosti zaradi neštetih vprašanj, se je organizacija Rdečega križa odločila, da bo ustanovila poseben poizvedovalni oddelek, kateremu je bila izbrana za predsednico gospa županja dr. Vera Adlešičeva. Njena desna roka pa je univerzitetni docent dr. B. Škerlj. Njima je bilo dodanih v pomoč, seveda brezplačno, cela vrsta gospodičen in gospodov, ki so vneto pomagali pri tem človekoljubnem delu. Sprva so bili uradni prostori v pisarni Rdečega križa na Gosposvetski cesti. Obširne pisarne pa so postale mnogo premajhne. Poizvedovalni urad se je nato preselil na žensko mestno realno gimnazijo na Bleiweisovo cesto. Tudi od tam se je morala pisarna preseliti in je končno našla gostoljubno streho v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti. Tu sedaj pisarna Rdečega križa nemoteno posluje in cele kolone ljudi gredo skozi pisarno v enem dnevu. Da pa mora pisarna uspešno opravljati delo, je bilo treba delo predvsem pametno organizirati. Kako pa sploh posluje, sedaj morda najbolj obiskovana ljubljanska pisarna, se boste vprašali. Pa nekaj pojasnil k temu.

Poizvedovalni oddelek Rdečega križa je začel s svojim delom takoj po veliki noči, t. j. 15. aprila, čeprav so bile predpriprave izvršene že nekaj dni prej. Da bo šlo delo hitreje od rok, je poizvedovalni oddelek uvedel najprej lepo urejeno kartoteko, kajti brez nje bi bilo delo tako rekoč brezuspešno. Tudi delo s kartoteko je bilo začeto s 15. aprilom. Kakor je znano, mora vsakdo, ki hoče s pomočjo Rdečega križa izvedeti, kje se nahaja njihov znanec, prijatelj ali sorodnik, izpolniti posebno tiskovino, ki je napisana v več jezikih. Te tiskovine se potem registrirajo v posebnih skupinah. Posebna kartoteka je potem tudi za vojake, ki so se na poizvedbe že oglasili, ali pa so se celo že vrnili. Največja je pač evidenčna kartoteka vseh prijavljencev. Ta kartoteka ima dva dela. En del je povpraševanje po civilnih osebah, drugi pa ima vprašalne pole po vojaških osebah. Odjavni oddelek je do včeraj zabeležil 1100 vojakov, ki so se vrnili domov. Oddelek oddaje formularjev je do včeraj zabeležil približno 1900 odgovorov.

Poseben oddelek ima obveščevalni odsek. Ta oddelek je do včeraj imel zabeleženih 925 vojnih ujetnikov. Največje delo pa opravlja pri poizvedovalnem oddelku odprava obvestil. Do včeraj je bilo poslanih približno 2000 pismenih obvestil. Tu pa ne pridejo v poštev poizvedovanja s kurirji, ki so tudi opravili zelo veliko delo.

Kurirski oddelek je na poizvedovalnem uradu zelo skrbno voden. Kurirjev je doslej odšlo 72, ki so obiskali 172 krajev širom naše države in tudi čez meje. Od teh 72 kurirjev se je do včeraj vrnilo 46. Kurirji so na raznih krajih oddali čez 11000 vprašalnih formularjev. Od teh formularjev pa je bilo vrnjenih le majhno število 1900. Vsak kurir ima posebno legitimacijo, ki je natiskana v 4 jezikih. Kurirski oddelek ima poseben dnevnik, v katerega zapisujejo vse, kar se tiče kurirjev. V tej knjigi natančno vodijo tudi vso poslano pošto, ki so jo kurirji odnesli na razne kraje. V njej so zabeležena vsa poročila, ki so jih kurirji prinesli. V posebni knjigi je tudi seznam vseh krajev, kjer se nahajajo vojni ujetniki.

Mnogo je bilo tudi dopisovanja z inozemstvom, kar se vojnih ujetnikov tiče. Vse to dopisovanje vodi z veliko požrtvovalnostjo dr. Krejči. Točen pregled vojnih ujetnikov pa vodita vojaški urad in pa pisarna Rdečega križa, ki drug drugega dopolnjujeta.

Veliko pa si za osvobojenje naših vojnih ujetnikov prizadeva tudi Visoki Komisariat, ki se na vse mogoče načine trudi, kako bi s svojo visoko besedo pripomogel, da bi se ujetniki čim prej vrnili v naročje svojih dragih. Mnogo številni so že tisti, ki so od srca hvaležni Visokemu Komisariatu, da je s svojo avtoriteto pripomogel k svobodi naših ujetnikov, in je hvaležen neutrudnim delavcem pri Rdečem križu, ki so na delu dan za dnem med štirimi zidovi. Vsem tem tihim delavcem moramo biti res vsi hvaležni, za njih človekoljubno in plemenito delo.

Za naselitev na Spodnje Štajersko iz zapadnih nemških dežel je veliko zanimanje. Največ je zanimanja med trgovci in obrtniki.

Junijsko deževje in naraščanje voda

Ljubljana, 14. junija.

Meteorološki podatki, ki so zbrani o mesečnih padavinah zadnjih 20 let in tudi oni, ki segajo v preteklo stoletje, celo do l. 1850, navajajo med drugim mesec junij kot čas, ki je nevaren za poletne povodnji in nevihte, kot mesec, ki izkazuje poleg oktobra največji mesečni povprečnik padavin v tako imenovanem ljubljanskem padavinskem pasu, ki obsega Gorenjsko, del Notranjske in del Dolenjske proti Kočevju in Novemu mestu. Letošnji junij, kakor vse kaže, ne bo delal izjeme in bo izkazoval znatno množino padavin. Medardov vremenski režim, ki traja po izrekih starih in izkušenih vremenarjev, celih 40 dni, ne odneha v pogledu dežja. Od nedelje naprej imamo povsem nestalno, za košnjo neugodno vreme. Po prvotno vročih prvih junijskih dnevih je nastopilo precej hladno, deževno in megleno vreme. Tu in tam posije sonce. Nato nastane oblačno in počasi dežuje.

Sedanje junijsko deževje je povzročilo na mnogih krajih naraščanje voda. Po Notranjskem so bili zadnje dni znatnejši in hujši nalivi kakor v Ljubljani in okolici. V Loški dolini je potok Obrh prestopil bregove in poplavil spodnji del doline od Nadleska proti Danam. Mnogo travnikov in njiv je pod vodo. Cerkniško jezero, ki je že počasi usihalo, je zvrhano in izgledi za prvo košnjo, ki se pričenja kmalu po 20. juniju, so minimalni. Planinska kotlina je prav tako, kakor običajno ob poletnem deževju, pod vodo na daleč in široko.

Vse iz Notranjske v ljubljansko ravnino se stekajoče vodne žile so prinesle ogromno vode, ki je povzročila, da je začela Ljubljanica naglo naraščati, tu in tam prestopati bregove, kakor pri Bevkah, Podpeči in drugod. Ljubljanica je drugače v srednjem svojem toku že zvrhana. Močno so narasli njeni pritoki, tako Mali graben, Gradaščica, Curnovec, Iška in Ižca, ki je pri barjanski šoli dosegla že 1 m. Barjansko polje v Črni vasi, v Lipah in na Hauptmanci za enkrat še ni pod vodo. Nevarnost je, da bo to polje poplavljeno. Ljubljanica pri Fužinah je davi ob 7 dosegla vodno stanje 1.50 m ali 70 cm nad normalo, za toliko je narasla v zadnjih dveh dneh, ko je začelo močneje deževati. Močno je Ljubljanica narasla tudi na Špici, kakor tudi Grubarjev prekop. Vse zatvornice so popolnoma odprte, da se more voda z Barja hitreje odtekati proti Fužinam in dalje proti izlivu Ljubljanice v Savo, ki je tudi davi močno narasla, posebno pri Črnučah in višje.

Letošnji maj je izkazoval 18 deževnih dni s 110 mm dežja, letošnji junij izkazuje sedaj v prvi polovici že 9 deževnih dni s 64.5 mm dežja. Letošnji april je imel 16 deževnih dni s 152 mm dežja. Zemlja je drugače dobro namočena in ponekod skoraj že prenasičena z mokroto, po drugih krajih pa bi zemlja potrebovala večjo močo, tako nekateri predeli Bele Krajine niso imeli že po več tednov blagodejnega dežja.

—d.

Jutrišnji športni spored

Juniorske tekme:

Ljubljana : Svoboda ob 16.15 na igr. Ljubljane.
Slavija : Jadran ob 15 na igr. Mladike.
Grafika : Moste ob 15.30 na igrišču Moste.
Mars : Mladika ob 18 na igrišču Moste.

Pokalne tekme:

Moste : Mars ob 18 na igrišču Moste.
Ljubljana : Korotan ob 17.30 na igr. Ljubljane.
Svoboda : Hermes ob 10.30 na igr. Ljubljane.
Grafika : Slavija ob 9 na igr. Ljubljane.

Kakor je pričakovati, bodo v jutrišnjih tekmah za pokal zmagali z gotovostjo Ljubljana (5:1 nedeljski rezultat) in Hermes nad Svobodo (7:0 nedeljski rezultat). Povsem negotovi pa so izidi za ostala dva para. Moštva so izenačena in se obeta lepa borba. Posebno lepa bo borba na igrišču Most, kjer se srečajo Moščani in Poljanci. Tudi sicer bo na igrišču Most nogometni spored tako pester kot že zlepa ne. Pridite pogledat!

Kdo bodo igrali v nedeljo 22. t. m.

Drugo nedeljo, 22. t. m. bodo nastopili naslednji pari: Zmagovalec tekme Mars : Moste proti zmagovalcu Ljubljana : Korotan, in zmagovalec Svoboda : Hermes proti zmagovalcu Grafika : Slavija. V nedeljo 22. t. m. bodo torej na sporedu semifinalne tekme za pokal, ki ga je razpisala Slovenska nogometna zveza.

Koledar

Danes, sobota 14. junija: Bazilij, c. uč.
Nedelja, 15. junija: 2. pb. Vid, m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin tg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mest. zdrav. dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova 13-I., telefon 47-64.

Sprejemni izpiti na II. moški realni gimnaziji v Ljubljani (Rakovnik) bodo v torek, 24. t. m. ob 8 zjutraj. Prošnje, kolkovane s kolkom za 10 din, se bodo sprejemale v tajnikovi pisarni dne 23. t. m od 8—12 in od 15—18. Prošnji je treba priložiti rojstni list in spričevalo o dovršenem IV. razredu ljudske šole. Če je učenec obiskoval kak višji razred, prinese tudi to spričevalo. Sprejeti morejo biti učenci, rojeni v letih 1928 do 1931. — Ravnateljstvo.

Starše srednješolske mladine že sedaj opozarjamo, da bo Društvo brezposelnih profesorskih kandidatov v Ljubljani tudi letos priredilo počitniški **ponavljalni tečaj za popravne izpite.** Opozarjamo zlasti na prodoren uspeh teh tečajev, saj na primer lani od 98 kandidatov le eden ni napravil izpita. Vpisovanje v tečaj bo od 10. do 13. julija, tečaj pa bo trajal od 15. julija do izpitov z vsakodnevno uro in učenjem pod nadzorstvom. O vseh podrobnostih bomo starše še obvestili. — DBPK v Ljubljani.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

Sklepne produkcije Glasbene akademije in glasbene šole bodo v sledečem redu: **I. produkcija** (na programu klarinet, rog, violina, klavir, solopetje) v torek dne 17. junija. **II. produkcija:** Absolventi Glasbene akademije in pedagoškega oddelka (violina, klavir) s spremljevanjem orkestra v petek 20. junija. **III. produkcija:** Absolvent Glasbene akademije Adamič Bojan (klavir), s spremljevanjem šolskega orkestra v ponedeljek 23. junija. **IV. produkcija:** Orgelske skladbe v sredo 25. junija. **V. produkcija:** Absolventi Glasbene akademije (violina, klavir) v petek 27. junija. Produkcije bodo ob 19 v veliki filharmonični dvorani razen IV. (orgelske), ki bo ob istem času v Hubadovi dvorani Glasbene Matice. — Kot vstopnice veljajo programi, ki bodo v prodaji v Knjigarni Glasbene Matice. Cena programom za II. in III. produkcijo 15 din, za ostale 10 din. Čisti dobiček je namenjen brezposelnim glasbenikom in podporni zalogi zavoda, zato prosi rektorat glasbeljubeče občinstvo da podpre z udeležbo te produkcije, ki imajo povečini koncertni značaj.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 14. junija: Ob 19.30. »Učenjak«. Red B.
Nedelja, 15. junija: Ob 19.30. »Bog z vami, mlada leta«! Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Ponedeljek, 16. junija: Ob 19.30. »Via mala«. — Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Igrala bo skupina mariborskih slovenskih igralcev.

Opera.

Sobota, 14. junija: Ob 19. »Don Kihot. Red A.
Nedelja, 15. junija: Ob 19. »Faust«. Izven.

VILLA TARTINI - STRUGNANO (ISTRIA)

Idillica posizione al mare, giardini ombrosi, bagno proprio, quiete assoluta | Idilična lega ob morju, senčnati vrtovi, lastno kopališče, popolen mir

AI MILIONI DELLA LOTTERIA DI TRIPOLI

Basta acquistare qualche biglietto. L'estrazione dei premi sarà fatta in Roma sotto il controllo del Ministero delle Finanze. Potreste vincere voi uno dei numerosi premi, fra cui il I° ammontante a parecchi milioni. Già 19 possessori di un biglietto nelle lotterie precedenti sono diventati milionari. Acquista'e qualche biglietto, ma subito, perchè la vendita si chiude il 18 Giugno IRREVOCABILMENTE

MILIJONOV LOTERIJE TRIPOLIS

Zadostuje samo, da si nabaviš srečko. Žrebanje premij bo v Rimu pod nadzorstvom Finančnega Ministrstva. Lahko zadenete tudi Vi katerega številnih dobitkov, med katerimi dosega prvi nekaj milijonov. Že 19 lastnikov srečk je, ki so postali milijonarji nekaj milijonov. Nabavite si srečko, in sicer takoj, ker na prejšnih loterijah. Nabavite si srečko, in sicer takoj, ker bo prodaja zaključena 18 junija NEPREKLICNO.

LOTTERIA DI TRIPOLI

Charlie Chan v San Franciscu

»Poiskal jo bom po telefonu,« je predlagal Kirk,« in ji bom rekel, da bi se rad z njo pogovoril zaradi snočnje žaloigre. Tako jo bomo presenetili in nam ne bo mogla dati že vnaprej pripravljenega odgovora, kakor bi sicer storila, če bi vedela, da jo tukaj čaka policija.«

»Zelo dobro,« je rekla gdč. Morrow. »Bojim se samo, da vam s tem delamo nadlego. Če imate druge opravke, pa nam, prosim vas, samo povejte.«

»Popolnoma sem prost,« je veselo odgovoril. »Prav kakor g. Chan, sem tudi jaz začasno dodeljen vaši službi. Verjetno pa se bom še bolj vpregel, če mi dovolite...«

Stopil je k telefonu in poklical Garlandovo, ki je bila tedaj ravno doma. Igralka je pristala, da bo takoj prišla na razgovor.

Čim je Kirk spustil slušalko telefona, se je nad vstopnimi vrati zaslišal zvonec in Parady je pripeljal v sobo gosta. V salon je stopil nadzornik Flanery.

»Dober dan,« je rekel vsem. »Ste vsi zbrani? Prišel sem ponovno pogledat pisarno gospoda Kirka — če vam to ni v napoto — « je pristavil in se obrnil proti Kirku.

»Nikakor ne, nasprotno, dobrodošli ste nam.«

»Hvala. Gospod Chan, ali ste že našli ključ za rešitev te tajne?«

»Še ne.«

Nadzornik Flanery ni bil ravno najboljše volje.

»Počasi nas začenjate mučiti, g. Chan. Po vsem tistem, kar sem o vas slišal, sem bil prepričan, da ste zločinca že prijeli.«

Chanov pogled se je zresnil

»Sprejmem to izzivanje. Pomagal sem že več policistom tukaj na suhem in sem prijel že nekaj zlikovcev, ki jih oni niso mogli zgrabiti. Ko sem bral časopisje, pa sem videl, da je ostalo še mnogokaj, kar bo treba dovršiti.«

»Zares? Ali ste že izprašali gospodično Baarovo? se je do gdč. Morrow obrnil Flanery.

»Sem.«

Gdč. Morrow je ponovila vse, kar ji je Lilla Barrova povedala, Flanery pa jo je molče poslušal.

»Bog zna kaj niste izvedeli iz nje.«

»Priznam.«

»Jaz bi najbrž izvedel ve, pa čeprav nisem ženska. Za trenutek grem dol, da se razgovorim z njo. Preveč ji ne zaupam. Hlini se in skriva za izgovorom, da je zaročenec ni počakal. Mogoče! Toda če hočete vedeti za moje mnenje, bom rekel, da dandanes ženske malokdaj jokajo zavoljo takšnih stvari.«

»Morda imate prav,« je rekla gdč Morrow.

»Kajpada! Todi zaradi tega nisem prišel... Zraven bi bil rad, ko boste zaslševali Garlandovo. Vzemite to na znanje.«

»To mi je nenavadno drago. Gospodična Garland bo vsak hip prišla v pisarno gospoda Kirka.«

»Odlično! In jaz bo mstopil dol, da se pogovorim z uradnico kalkutske uvozniške družbe. Če bo pa Garlandova prišla prej, preden se bom vrnil, me pa pokličite. Že trideset let sem v tej svoji službi in zato mi nobena ženska, pa četudi pride iz državnega tožilstva, ne bo solila pameti. Če prevzamem preiskavo, jo vodim do konca.«

Naglo je stopil iz sobe, Chan je pogledal za njim:

»Veliko grmenja, malo dežja,« je zamrmral sam pri sebi.

»Morebiti bi bilo dobro, da gremo vsi v pisarno. Gospodična Garland itak še ni prišla.«

Vsi so odšli v spodnje nadstropje. Bleščeče sonce je obsevalo pisarno, v kateri se je dan prej dogodila žaloigra, in v sončni svetlobi so se izgubljali vsi ti dogodki, kakor izginja mora s človeka, čim se prebudi. Kirk se je usedel za svojo mizo, odprl predal in podal Chanu dva časopisna izrezka.

»Ali ju hočete prebrati? Kakor sem vam zjutraj omenil, se zdi, da se sir Frederik ni zanimal samo za Evo Diran, temveč tudi za druge ženske, ki so izginile.«

Chan je pozorno prebral oba članka, potem globoko vzdihnil in ju položil na mizo.

»To so stvari, ki segajo daleč v preteklost,« je pripomnil in se globoko zamislil.

»To je tajna celo za vas,« je končno dejal Kirk.

Chan se je zdrznil:

»Oprostite, kaj ste rekli?«

»Pravim, da tokrat niti slavni Chan ne ve, kje naj bi zagrabil.«

»Oprostite, toda tokrat sem bil daleč stran od umora sira Frederika. Bavil sem se v mislih z mnogo manjšo in manj pomembno osebnostjo. Vsekakor se moram vkrcati na prihodnjo ladjo in oditi pogledat mojega malega Barryja Chana.«

»Upam, da vam bo to možno,« je smeje rekla Morrow. »V naši dobi je malo ljudi, ki bi imeli toliko smisla za družino, kakor vi.«

»Niste me dobro razumeli,« je odvrnil Chan. »Opazoval sem vam ljudi z ameriške celine. Za vas je dom prazno stanovanje, golobnjak, v katerega se človek umakne po prijetnem plesu ali po avtomobilski vožnji. Mi Kitajci pa smo ostali zvesti ljubezni, zakonu in raznim drugim zastarelim izročilom. Dom je svetišče, v katero se zatekamo. Tu je oče veliki svečenik in ogenj z domačega ognjišča ogreva vse skupaj s svojimi svetlimi plameni.«

»Zelo prikupna slika, gotovo pa za očeta,« je pripomnil Kirk. »Prav za prav pa moram poslati brzojavko novorojenčku in mu želeti mnogo sreče.«

Tedaj je prispela Gloria Garland. Kinsey jo je pripeljal v Kirkovo pisarno. Ob dnevni luči je bil njen izraz nekoliko slabotnejši, kakor pa v diskretni luči sveč prejšnjega dne pri Kirkovi večerji. Drobne gube so ji grbančile kožo v kotu oči in debela plast šminke je nepopolno prikrivala leta te tolikanj proslavljene igralke.

»Tukaj sem g. Kirk. Dober dan, gospodična Morrow in gospod Chan. Vidite me v obupnem položaju. Snočnji žalostni dogodek me je strahovito razburil. Sir Frederik je bil tako sijajen mož... Ali ste že kaj odkrili?«

»Zaenkrat skoraj nič,« je odgovoril Kirk. »Prosim vas, sedite.«

»Oprostite,« je rekla gdč. Morrow. »Grem poklicat nadzornika Flaneryja.

»Nikar se ne trudite preveč, pojdem jaz,« je rekla Chan in stopil hitro proti vratom.

V pisarni kalkutske izvozniške družbe je Flanery stal ves rdeč v obraz pred Lillo Baarovo, ki je spet jokala. Nadzornik se je obrnil:

»Kaj je?«

»Čakamo vas, nadzornik,« je odvrnil Chan. »Prišla je gospodična Garland.«

»Dobro. Vas bom pa pozneje še naprej zaslševal,« je velel Flanery objokani gospodični, potem pa stopil za Chanom.

»Vi pa imate zares dar, da ljudi pritirate do solz, je pripomnil Kitajec.

»Da, toda ta se že topi v solzah, čim jo samo pogledate... Res, bil sem strog z njo. Toda vedeti morate, da pri takšnih ženskah z milobo in dobroto nič ne opravite.«

»Računam, da je uspeh že okronal vse vaše napore.«

»Drži se kot pijanec svojega plota, namreč svoje prve izpovedi. Zakaj pa naj bi sicer prelivala kar potoke solza? Za sto dolarjev bi stavil, da je ona Eva Diran.«

»Kitajci silno radi stavijo, da pa ne bi propadel, se v to ne bom spustil, čeprav bi ob tej priliki lahko sijajno zaslužil,« je odvrnil Chan.

Stopila sta v Kirkovo pisarno, Kirk pa je na veliko začudenje svojega tajnika za njima zaprl vrata. Nadzornik je sedel pred Garlandovo.

»Rad bi govoril z vami, gospodična. Vi veste, kdo sem? Videli ste me snoči zgoraj v stanovanju gospoda Kirka. Vi se torej pišete Gloria Garland, ali ne?«

Ženska ga je prezirljivo pogledala.

»Seveda, gospod.«

Dalje.

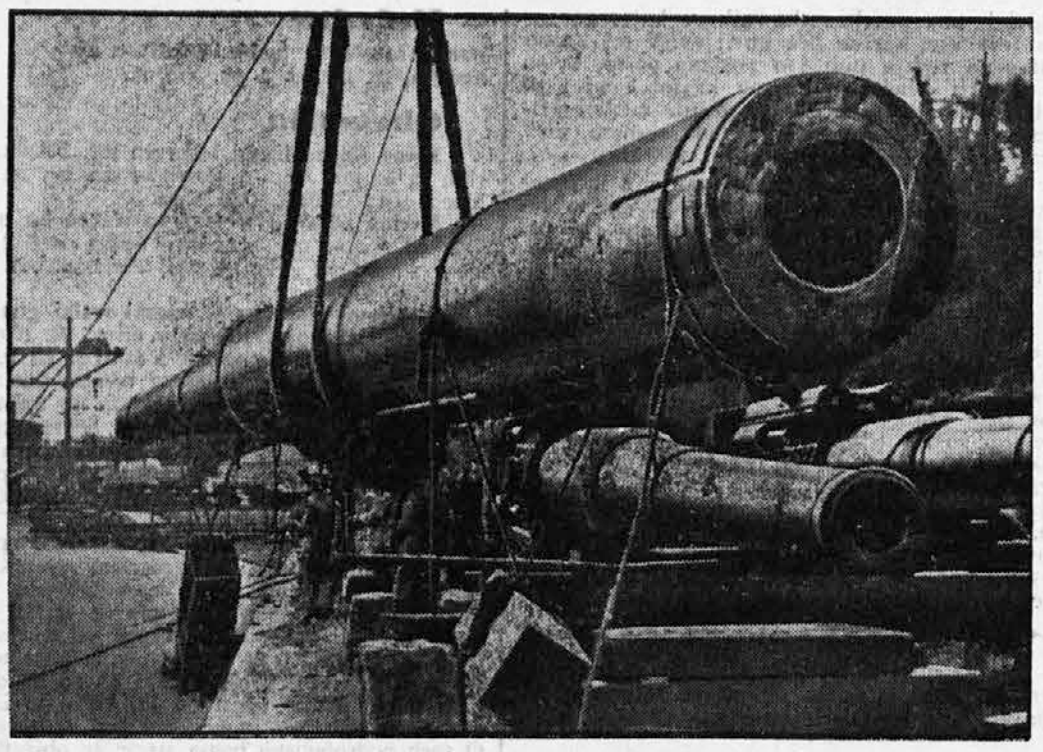

Slika iz orožarne nekje v zasedeni Franciji, kjer izdelujejo najtežje topovske cevi.

Zabavna pravda za grafološko stolico

Kako je prof. Pitkin potegnil za nos 800 akademikov, za katerimi se je skrival tudi vseučiliški rektor

Sloviti učenjak prof. Albert Pitkin, ki je napisal knjigo »Zgodovina človeške omejenosti« in poučuje psihologijo na vseučilišču v Appletonu v ameriški državici Massachusetts, je po svoji vrnitvi z nekega študijskega potovanja po Evropi zvedel, da je prišel na omenjeno vseučilišče nov docent, neki George Mac Recy, ki se mu je posrečilo doseči, da je bila njegova predavalnica vedno polna poslušalcev, česar drugi predavatelji niso nikdar dosegli. Mac Recy je s pomočjo upravnega vseučiliškega sveta, v katerem so bili tudi razni odlični meščani, ki so si pridobili zaslug za to vseučilišče zaradi tega, ker so ji poklonili bogata darila, ustanovil novo stolico za grafologijo.

Grafologija — čista znanost

Albert Pitkin se je podal k vseučiliškemu rektorju prof. Dorkingu in ga zbadljivo vprašal, kdaj namerava ustanoviti na vseučilišču še stolico za kvartanje in spletkarstvo. Dorking seveda ni bil nič kaj vesel te pikre pripombe. Pa kaj je mogel zato!

Pitkin se je potem podal k predsedniku upravnega sveta, Andersonu. »Ni mogoče zanikati,« je dejal Anderson prof. Pitkinu, »da se da iz pisave razbrati značaj vsakega človeka in njegova stremljenja. Načrtno proučevanje skrivnostnih zvez med pisavo in človekovim značajem, vprav to je znanstvena naloga appletonskega vseučilišča.«

»To ne more biti nikdar čista znanost,« se je uprl Pitkin ter zmajal z glavo. »Rezultate je treba tudi preskusiti, če so pravilni...«

»Gospod George Mac Recy je univerzitetno upravo popolnoma prepričal, da je grafologija nauk, ki je rodil sijajne rezultate!«

»Kakšne uspehe?«

»Mac Recy je vendar, ne da bi količkaj poznal člane upravnega sveta, izrekel o nas sodbo na podlagi grafološkega poskusa, in vsi moramo priznati, da je bila njegova karakterizacija naše duševnosti in našega značaja popolnoma točna. Povedal je o nas celo stvari, ki smo jih doslej smatrali za takšne, da jih razen nas ne more vedeti nihče drugi. Ali ni potem mar ta poskus prepričevalen?«

Poskus z 800 akademiki

»Jaz pa vam lahko doprinesem še bolj prepričevalen dokaz,« je odvrnil Pitkin. »Dovolite mi, da naredim poskus. Tudi jaz se razumem na grofologijo in bi mogel tekmovati z Mac Recyjem.«

Povabljenih je bilo 800 slušateljev vseučilišča v Appletonu, da z njimi narede grafološki poskus. Vsak je prejel po tri liste papirja, ki so bili skupaj zvezani. Na prvega naj bi vsak napisal kakih dvajset vrstic česar koli. Na drugem naj bi potem Pitkin povedal na podlagi pisave na prvem listu svoje mnenje o značaju dotičnega akademika. Na tretjem listu pa naj bi nazadnje vsak študent napisal odkritosrčno in pošteno, če je grafolog dobro uganil, potem pa še svoje lastno mnenje o grafologu.

Štirinajst dni potem, ko je Pitkin dobil tistih 800 rokopisov, je na drugem listu vsem študentom tudi že napisal svoje mnenje o njihovih značajih. In potem je bila vrsta spet na študentih, da oni povedo (na tretjem listu), če se je grafolog kaj zmotil in kako sploh kaj mislijo o njem.

Da ne bi bilo goljufije...

Da pa ne bi kdo dvomil, če je bilo to vse izvršeno na pošten način in brez goljufije, na tiste liste papirja niso napisali imen dotičnih študentov, pač pa samo številke. Študente so peljali drugega za drugim v neko dvorano, kjer so pred posebnim nadzorovateljem povedali vsak svoje ime ter prejeli na podlagi odgovarjajoče številke odgovor grafologa prof. Pitkina in potem še tretji list, na katerega so morali kar tam napisati svoje mnenje o tem Pitkinovem odgovoru. Tretji list so nato odtrgali in ga zapečatili v posebni ovitek. Tako je bilo nemogoče, da bi študenti vplivali drug na drugega, ko so podajali svoja mnenja.

Presenetljiv uspeh

Rektor Dorking in nek profesor matematike na vseučilišču sta potem preštela liste in odgovore razporedila v štiri skupine. Izid je bil za Pitkina nepričakovano laskav. Prof. Pitkin je daleč prekosil celo Mac Recyja, ki ni nikdar dosegel niti približno podobnega uspeha.

Uspeh tega poskusa pa je bil naslednji: Prvo skupino je tvorilo 95% študentov, ki so na tretjem listu izrazili svoje začudenje, kako je mogoče, da kdo iz nekaj njihovih napisanih stavkov tako natančno ugane njihov značaj in tako globoko prodre v njihovo duševnost. Naslednjih 0.7% študentov je napisalo, da je Pitkin dobro zadel njihov značaj, le za malenkost se je tu pa tam zmotil. V tretjo skupino sta Dorking in tisti profesor matematike uvrstila one akademike, ki so dejali, da je Pitkinovo mnenje o njihovem značaju še kar nekam pravilno. Teh je bilo le 0.2%. V zadnji skupini pa so bili tisti, ki jih grafolog ni zadovoljil, in teh je bilo 4.1%.

»Reči vam moram,« je priznal prof. Dorking Pitkinu, »da so te številke dosti bolj presenetljive, kot pa Recyjeve. Ne dvomim več, da ste tudi vi grafološki strokovnjak. Če ne bi bilo to res, potem ne bi kar tako 800 razumnih ljudi izrazilo tolikšnega navdušenja nad vami in nad vašo grafološko sposobnostjo. Za dokaz, da je grafologija res posebne vrste znanost, mi zadostuje, da ste lahko prodrli tako daleč v duševnost drugih ljudi in na podlagi nekaj napisanih besed uganili njihov značaj. Dovolj mi je tudi že to, kako ste popisali moj značaj...

Številka »568« — rektor sam

Glejte, tu je vaše odlično mnenje o mojem značaju: Št. 568. Pisec je človek, ki je včasih zelo vesel, včasih pa spet globoko potrt. (Lahek občutek ponižanosti.) Često naleti pri ljudeh iz svojega kroga na zelo malo razumevanja, ker vedno pove odkrito svoje mnenje, dostikrat v svojo škodo.' Ima umetniški dar, toda skrajno je boječ, zaradi česar se njegov talent nikdar ni mogel popolnoma pokazati. Včasih se silno razjezi, pa se spet takoj pomiri. Vedno je zvest starim prijateljem. Biti mora vztrajen, če hoče doseči svoj cilj. Naletel je često na hud, nezaslužen odpor, in je videl v svojem ozkem krogu ljudi, ki so se z lahkoto in brez lastnih zaslug povzpeli na visoka mesta. To pa je samo še okrepilo njegovo voljo. Ima velik čut za humor. Stvari tudi hitro razume. Njegova inteligenca je nenavadna. Težko pa obdrži v spominu manj pomembne stvari. Splošen vtis o njem pa je tale: To je človek brez predsodkov, ki se znajde v vsakem položaju in zna vselej trezno presoditi vsako stvar in vselej tudi najbolje ukrene, čeprav zanemarja tisto, kar bi mu bilo v izrednih okoliščinah lahko v pomoč. Na zunaj je videti oster in brezbrižen, v svoji duši pa mehak in sanjav.«

»To je dozdaj najboljši popis mojega značaja,« je pripomnil rektor, »kar sem jih kdaj bral. Povejte mi, gospod Pitkin, če ste spoznali mojo pisavo.«

Vseh 800 odgovorov enakih!

»Nisem je spoznal, toda če preberete vseh tistih 300 mojih sodb o značajih dijakov tega vseučilišča, boste videli, da so bili vsi enaki...«

Pravijo, da na vseučilišču v Appletonu zdaj nič več ne mislijo na stolico za grafologijo. Profesorji in študentje pa se skušajo na vse načine izogniti razgovoru o predmetu, pri katerem so se vsi opekli. Sloviti Pitkin pa se smeje...

Zasedena Francija in njeno prebivalstvo

Vichy, 13. junija. Iz uradnih statističnih podatkov, ki jih je objavila vlada v Vichyju, je razvidno, da tvori francosko ozemlje, ki ga je zasedla nemška vojska, 55 odstotkov francoskega narodnega ozemlja. Na področju zasedene Francije živi sedaj 28 milijonov ljudi ali 67 odstotkov vsega francoskega prebivalstva.

Pečenga postaja vedno važnejše pristanišče

Pristanišče Pečenga, ki leži na skrajnem severnem koncu Finske, postaja čimdalje važnejše. Kakor poroča »Agencija del mare« se je takoj, čim je bila končana finsko-rusko vojna, začel živahen promet med tem pristaniščem in Severno Ameriko. V zvezi s tem je treba pripomniti, da približno 80 tovornih ladij s skupno nad 250.000 brutto registrskimi tonami vozi izven Skagerraka in opravlja trgovski promet med Finsko in obema Amerikama. Ves ta promet pa gre sedaj skoraj izključno iz Pečenge.

Iščejo grobove prvih danskih vladarjev

Iz danskega prestolnega mesta Kodanja poročajo, da so v bližini Vejle na Jutlandu v teku velika dela, kjer razkopavajo nek grič z namenom, da bi v njem odkrili grobove prvih danskih vladarjev. Danska suverena so baje vprav tod pokopali leta 900 po Kr. Razkopavanja so med zgodovinarji vzbudila mnogo zanimanja. Vsi z napetostjo pričakujejo, kdaj bodo delavci s svojimi krampi udarili na te stare grobove.

E. Sajovic: »Streliška ulica«

Evgen Sajovic, ki razstavlja z drugimi v Jakopičevem paviljonu, se je rodil leta 1913. v Ljubljani. Umetniško akademijo je dovršil v Zagrebu, nato je potoval v Pariz. Razstavljal je v Ljubljani in Zagrebu.

Slikar obnavlja v krajini na primer mehkobo in spokoj razpoloženja, impresije svetlobnih prehodov in umirjenih kontrastov.

Vpliv toplote, zraka in svetlobe na sobne rastline

Za obstoj potrebuje vsaka višja razvita stvar svetlobo, zrak in toploto. Brez teh elementov ni življenja. Toda naše oči vidijo svetlobo tudi tam, kjer jo rastlina nič več ne zaznava. Že narava nas o tem pouči. Če stopimo na pr. v kako votlino vidimo, da ne žive v njej več rastline, kvečjemu še kak praprot in mah; a svetlobe je za naše oči še dovolj. Iz tega sledi, da rastline rabijo mnogo več svetlobe za svoj obstoj in torej ne morejo živeti v temnih sobah naših stanovanj.

Neki botanik je v botaničnem institutu v Würzburgu preračunal, da more sprejeti sobna lončnica, ki je 1 m oddaljena od okna le eno petino one svetlobe, ki bi jo bila deležna na prostem. Ker pa so okna v naših stanovanjih še navadno zastrta je res ne mogoče, da bi cvetice dobro uspevale. Radi tega trpi večina rastlin, ki jih gojimo doma na pomanjkanju svetlobe.

Prav tako je potreben za cvetico čist in svež zrak. Po stanovanju se nabere mnogo slabega zraka radi centralne kurjave, plinove luči, cigaretnega dima in od raznih hlapov. Pokvarjeni zrak zastruplja rastline, kar najhitreje opazimo na praprotih in palmah, pri katerih prično rjaveti listne konice. Pri zračenju pa moramo polagati važnost, da se rastlina ne prehladi radi prepiha. Cvetice so za prepih silno občutljive in nam lahko kaj kmalu usahnejo.

Zelo važno poglavje iz življenja rastlin je toplota, ki je neobhodno potrebuje vsaka rastlina za svoje življenje. Če ima cvetica premalo toplote pogine od mraza. Za mnogo katero rastlino je že + 5° C prehud mraz. Te meje pa so pri različnih lončnicah kaj različne. Naše sobne rastline so navadno iz toplejših južnih krajev in ne preneso naše zime. Te potrebujejo čez zimo 6—8° C toplote. Da pa se tudi to toploto nekoliko znižati, namreč potom utrjevanja. Ako tako utrjevanje pravilno izpeljujemo skozi več generacij, dobimo končno rastline, ki preneso brez škode tudi nekaj stopinj mraza. Utrjenim rastlinam pa tudi hitro menjavanje toplote ne škoduje.

Poleg svetlobe, zraka in toplote potrebuje rastlina vodo. Brez vode se jenja presnavljanje hrane, dihanje in transpiracija. Rastlina ovene in ako traja suša del časa se posuši. Poraba vode je ob času ko rastlina raste in poleti precej večja kot pozimi ko cvetica spi. Da pa cvetica lahko diha oddaja skozi posebne raze vodo in čim bolj suh zrak je obdaja, tem več vode mora izhlapeti. Najprimernejši zrak za cvetice vsebuje 65% vlage.

Oddelek Arabcev na bojnem pohodu.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Pozneje, šesto kilometrov od Norontha, me poveljnik Donadelli po radiu opozori, da je ostal brez vode, ker mu je počil hladilnik in da pristaja v upanja, da jo bo nadomestil z morsko vodo ter z lastnimi sredstvi dospel do Norontha. Če mu ne bo uspelo popraviti poškodbe, bo pomorski oddelek po običajni izmenjavi ladijskih sporočil poslal ladjo »Novi«, da bo potegnila tudi ta drugi stroj iz vode.

13.

Tik pred ciljem

Zares osupljiva je zmogljivost našega motorja. Ko letimo, poslušam njegovo pravilno, enolično, zanesljivo utripanje. Nismo imeli nobene neprijetnosti, niti najmanjše, zaradi motorja od Orbetella pa do tega trenutka. In že imamo za seboj skoraj osem tisoč kilometrov, ki smo jih naredili nepretrgoma pod najrazličnejšim podnebjem in v največjih višinah.

Zelo sem zadovoljen tudi nad tem, kako se je izkazalo letalo. »S-55« ima posebne darove glede stalnosti, kakor jih nisem poznal pri nobenem drugem letalu. Zaradi njegovih aerodinamičnih uravnoveševalnih priprav in zaradi njegovih plovbnih sposobnosti ga smatram za popolnoma neprekosljivega.

Zdaj smo blizu ravnika. Da bi izpolnjevali zakone, ki določajo, da mora biti vsak ravniški novinec krščen, mi Cagna prinese drugo steklenico šampanjca, ki jo je imel v svoji zalogi. Prvo smo popili na sveti dan. Veselo jo odmašiva in potegneva rade volje iz nje nekaj požirkov, hkratu pa vzameva tudi nekaj zalogajev od kosila na krovu.

Zdaj smo blizu cilja. Preteklo je okoli štirinajst ur od trenutka, ko smo se v zalivu Bolama ponoči vzdignili. Ure, ki smo jih preletel podnevi, niso nudile posebnih težav in so tekle dosti hitreje.

Toda v poslednjih urah poleta se veter, ki je bil ves čas šibak, znatno ojačuje od juga in nas ovira pri poti. Je zares prav sovražno vreme, zlasti še, ker imamo že vsi mrzlico zaradi prihoda. Borimo se proti vetru in proti lastni nepotrpežljivosti. Nazadnje se izmed oblakov pokaže obris otoka Fernando da Noronha.

Kolikokrat med poletom smo menili, da smo zagledali zemljo! Zatlačeno in mračno obzorje pogosto nudi plovcu nestalne privide otokov in obrežij, ki potem izginjajo ter puščajo duha zmedenega in razočaranega.

To pa, kar zdaj stoji pred nami, je zares otok Noronha. V naglici leta se zdi, da se nam približuje in nam vedno bolj izrazito razodeva ostri obris svojih skal, ki se prevešajo v morje in ki jih bije Ocean z velikanskimi, penečimi se valovi. Priletimo nad otok v majhni višini in v zalivu razločno vidimo zasidrano poslednjo našo ladjo: »Malocello«.

Otok služi za kaznilnico. Na njem so naprave za medcelinske brzojavne proge družb Italcable in Western. Tam je tudi radijska postaja brazilske mornarice. Toda otok ne nudi niti možnosti za pristajanje niti udobja za bivanje. Oceanski veter ga vsega opasuje. Ni na njem mirnih zavetij. Morje okoli otoka je skoraj vedno razburkano.

Vidimo, kako se »Malocello« močno ziblje. Zibanje znaša petnajst do dvajset stopinj. Sklenili smo, da bi se roj spustil blizu otoka, če bi bilo potrebno. Poveljnik Coraggio je zares pripravil privezovališča in zadostno zalogo goriva. Toda imamo bencina še za sedem ur in ta izredni pristanek nam ni potreben. Oddelek za oddelkom se v redu vrsti čez otok in nadaljujemo pot proti Natalu, ki zdaj ni oddaljen več kakor štiri sto kilometrov.

»Malocello« zahteva za nas zadnjih vremenskih poročil od radijske postaje v Natalu, kjer neprenehoma posluša general Pellegrini. Res nam malo kasneje sporoča, da je v Natalu nebo oblačno, da se pa dobro vidi.

Za Noronho srečamo angleški tovorni parnik, ki nas prosi, naj mu po radiu povemo položaj, kje je. Zadnji dve uri leta pretečeta, da skoraj ne opazimo.

Ura je 19.30 po Greenwichu: glej rumenkasto črto celine! Glej Natal!

Ta trenutek izgine sleherna trudnost. Na letu smo okoli osemnajst ur. Ko trčimo ob vode pri Natalu, je glava malo zmedena in v ušesih nam hrumi, toda srce je lahko in radostno.

Na bregu že zvene veseli zvoki »Giovinezze«, ki pozdravljajo našo zmago.

14.

Zvonovi

Prvi vtis, ko se motorji po osemnajstih urah hrumenja ustavijo, je ta, da so se razmajali vsi zvonovi. Koliko zvonov! Pojo vsi skupaj, na daleč, v drobnem cingljanju, v dolgem valovanju.

Komaj smo dvignili čelade z glav. V ušesih šumi, da ne slišiš niti tovariševega glasu. Morda je vse to zvonenje le varljivo, samo zmota zmedene glave, morda je samo zvok naše zasanjane duše.

Pa ne. To je bron iz Natala, ki je sam mesto sanj, mesto s kratkim zaslepljivim imenom, proti kateremu je naš duh težil dneve in noči med potrpežljivo pripravo za polet in med zadnjim naporom na Oceanu. Koliko zvonov plete svoj praznični pozdrav v ritem domovinskih pesmi, ki nam jih veter prinaša z bližnjega brega reke! Zvonovi pojo himno hvaležnosti in ljubezni Bogu za nas, za naše drage, za našo daljno Italijo, za vse tiste, ki so upali, se borili in radovali, za žive, ki že skačejo iz slehernega stroja na bela krila, za tiste, ki so jih požrli vrtinci Oceana ali ki so jih uničili jeziki plamenov.

(Nadaljevanje sledi.)

Za tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Jože Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12
Mesečna naročnina je 14 din, za inozemstvo 25 din — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon 40-01 do 40-05 —
Podružnice: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje